

ğinin devamı, Musteriyenin gerçek aletleri ve alt Orinyasiyen tekniği doğuran, fakat Üst Musteriyen'in öncü örnekleri görülmüştür.

Protohistorya'da olduğu gibi, Prehistorik devirlerin aletlerinde bile teknik bir bağlantı ve gelenek alış verişinin varlığı sezilmektedir.

Mağaranın karanlık bir köşesinde duvar yüzünde, at başlarını ve göğdesini aynı zamanda çizikleştirilmiş birkaç insan şeklini gösteren, kazınarak yapılmış küçük bir duvar sanatı sahnesi ve bu aletler arasında ele geçen işlenmiş hayvan kemik parçası en yeni ve üzerinde durulması önemle gerekli buluntularımız arasındadır. İnsan elinden çıktığını kuvvetli bir ihtimalle kabule istekli bulunduğumuz bu Orinyasiyen teknik başlangıcı gösteren küçük çaplı duvar tablosunun kopyası alınmıştır.

Antalya'dan Burdur'a dönerken yol boyunca ve Burdur istasyonunun hemen yanında yeniden daha beş hüyük tesbit edilmiştir,

Dr. İ. KILIÇ KÖKTEN

ELBİSTAN OVASIN'DAKİ TETKİK GEZİLERİ VE KARAHÖYÜK KAZISI

Bu yıl Türk Tarih Kurumu, Arkeoloji bakımından tetkik edilmemiş bir mıntakayı daha eline almıştır. Kurum'a yaptığımız teklifte, Elbistan ve Afşin ovalarının tarihi coğrafya ve iskân tarihi bakımından önemini belirtmiş, yeryüzü anıtlarıyla, höyüklerinin bolluğuna işaret etmiş, İlk ve Orta Çağlarda büyük bir kültür merkezi olan bölgenin, arkeolojisini öğrenmek, ve daha eski çağlarını da aydınlatmak gerektiğini açıklamıştık.

Esasen, Orta Zamanlar tarihi bakımından Prof. H. Yınanç'ın¹, Tarihten Önceki ve İlk Tarih Çağları bakımından da H. Grothe² ve Prof. v. d. Osten'in³ esaslı tetkikleriyle tanınan ve bir ucu Maraş ve daha güneyde, diğeri Malatya'da, başı da Kayseri, Şar ve Sivas'da olan Elbistan bölgesini tetkik etmemek mümkün değildi. Bu gaye ile Elbistan'a gönderilen ve bu yazının sahibiyle Dr. Nimet Özgüç ve Yüksek Mimar Lem'i Meryem, Burhan Tezcan'dan kurulan heyet, mesaisini önce tetkik gezisi, sonra kazı olmak üzere, iki noktada toplamıştır.

A) Tetkik gezileri. Bu yıl, bir birinden güney doğu istikametinde akan Hurman Suyu boyundaki alçak tepelerle ayrılan Elbistan ve Afşin'in (Yarpuz) aluviyon tabanlı ovalarıyla, permokarbonifer dağ eteklerini ve hususiyle bölgemizin kuzey, doğu ve batı yönlerini dolaştık. Ovanın eskidenberi bilinen ve muhtelif devirlere tarihlenen anıtlarıyla, yeni görülenlerini şu şekilde sıralayabiliriz:

Höyükler: Bu küçük ovada v. d. Osten'in gördüğü 21 höyüğe 9 tane daha eklenmiş ve ayrıca ilk görülenlerden üç tanesinin tümülüs olduğu anlaşıl-

1 Elbistan maddesi (İslâm Ansiklopedisi 31. cüz).

2 Hugo Grothe, Meine Vorderasien-Expedition 1906 u. 1907, I, CCLXXXIII v. d. II, 24, 33-38.

3 Oriental Institute Communications, No. 8, s. 105-119. (Kısaltılışı: OIC).

mıştır. Maalesef çoğu tahrip edilen bu höyüklerin büyük bir kısmı üstünde yenden durmak mümkün olamayacaktır. Satırlarından derlenen eserlere göre, bunların M. ö. dördüncü binin başındanberi meskûn olduğu ve Bakır Çağı, Hitit devriyle birinci binde mamur birer beldeyi temsil ettikleri görülmektedir. Elbistan Ovasının mustakbel hâfirleri, yerinde yapacakları araştırmalardan ve hele Karahöyük kazılarının sonucunu öğrendikten sonra, Tanır köyü yanındaki Yassihöyüğü, Kuşkaya yanındaki Tedevin'i ve nihayet İğde'dekini kazı planlarına alacaklardır.

Dikilitaş: Üstünde iyice durulmuş bu anıt⁴, Kızıldağ eteğinde ve bütün ovaya hâkim bir mevkidedir. Düz bir kaidenin ortasındaki yuvaya yerleştirilen bloğun yüksekliği, Fransa'nın bu nevi taşlarının en büyüğü kadarır. Önceden hazırlanan bir çukura konulan kaidenin etrafını, çapı 4 m. olan taştan bir tekerlek çevrelemektedir. Aynı yerde bu türlü yapılar mevcutsa da, ortalarındaki dikili taşları başka yerlere götürülmüştür. Menhire benzeyen bu anıtın ve tekerlek biçimindeki yapıların kromleklere olan bağı üstünde ayrıca duracağız. Avrupa, Suriye ve Filistin'de Neolitik'den itibaren madenler devrine kadar kullanılan bu türlü anıtları tarihlendirmek ve hatta manalandırmak dahi kolay değildir. Buna rağmen, Anadolu'da ender görülen bu anıt tipinin etrafını kazımağı da ihmal etmiyeceğiz (şek. 1).

Tümülüsler: 25 × 30 km. ölçüsünde olan Elbistan ovasında ve bilhassa onu çevreleyen dağlarda tümülüs tipine giren mezarlar pek boldur. Anadolu'nun bir çok yerlerinde olduğu gibi, buradakiler de taş veya toprakla örtülmüştür. Bazılarının hazine arayıcıları tarafından açıldığını gördüğümüz bu tümülüslerin kemerli, kubbeli, tek veya çift odalı mezar odalarına sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bunların Roma ve daha önceki çağlara ait olduğu çevrelerindeki ören yerlerinden derlenen eserlerin yardımıyla anlaşılmaktadır.

Klasik şehir harabeleri ve kaleler: Beştepe tümülüslerine ait şehir aranırken, Yoğun Söğütlü deresinin asıl Söğütlü'ye birleştiği yerin yanında ve Domuğlar'la Beştepe arasındaki derin vadinin muazzam kayalıkları arasında ve üç yönünü tabiatın tahkim ettiği bir yerde büyük bir kaleye raslanmıştır. Kayalığın, Şerefli Suyu'na açılan kısmını tahkim eden bu sur, bugün dahi 6 m. yüksekliğini korumaktadır. Yerli, Anadolu'lu bir tekniğe göre kurulan bu kalenin tuneli ve iskân alanındaki yapıların temeli iyice bellidir. Buradan derlenen çanak çömleğe, yapı tekniğine ve harca göre bu kalenin Roma Çağına ve M. s. 1-3. üncü yüzyıla aidiyetinden şüphe edilmemelidir (şek. 2).

Ramsay'in *Tandaris* ile aynıyetini kabul ettiği bugünkü Tanır⁵, bütün devirler boyunca önemini kaybetmeyen bir yere kurulmuştur. Öntarih Çağlarından M. ö. birinci binin sonuna kadar devam eden uzun devrede Tanır'nın yerini bugünkü Bozyer yanındaki Yassihöyük tutmuştur. Bununla beraber, bu höyük de ehemmiyetini son zamanlara kadar kaybetmemiştir⁶. H. Grothe'nin *Ptandaris*'i Göksün çevresinde araması ilerde ayrıca tenkit edilecek ve bu görüş Tanır-

4 OİC 8, s. 108; OİP 30, s. 405. not: 14.

5 W. M. Ramsay, *The Historical Geography of Asia Minor*, s. 271.

6 F. Taeschner, *Das anatolische Wegenetz nach osmanischen Quellen II*, s. 23.

Hurmankale yolu üstünde bulunan bir km. taşıyla de doğrulanacaktır⁷. Tanır-daki büyük menbain her tarafı Romalılar zamanında yontma taşlarla mükemmel bir hale getirilmiş ve münferit kaya kitleleri de bu çağ tekniğine göre muhtelif maksatlar için işlenmiştir. Klasik Ptandaris'in yeri nerede olursa olsun, bugünkü şirin Tanır'ın Kayseri'den gelen ve Sarız-Marabuz - Hurmankale üstünden, bir taraftan Malatya'ya, diğer taraftan Afşin ve Göksun'a giden yolun düğüm noktasında bulunduğundan şüphe etmemelidir (şek. 3).

Bu çağda Göksun ve Afşin'i Gürün üstünden Sivas'a bağlayan dağ yolu boyunca, yani Aristil-Hurman⁸ - Büvet ve Kaşanlı istikametinde yaptığımız araştırmalarda neşredilmemiş bir sürü arkeoloji belgesini, iyi korunan bir Roma barajını ve tümülüse bağlanan malum kabartmayı inceledik.

Anadolu'nun bu bölgesindeki Roma ve Bizans yolları, şehirleri bahis konusu olunca, üstünde sık sık durulan *Arabissus* «Afşin» u da incelemiş ve bugün burada yer yüzünde anmağa değer asarın kalmadığı tespit edilmiştir. Yalnız şehrin içindeki bahçelerde yapılan derince kazılarda Anadolu'daki en güzel Roma mozayikleriyle eşimsenebilecek asarın ışığa çıkarıldığını, fakat sonradan kapatıldığını bunları görenlerden dinledik. Şehrin bugünkü yıkık sitedeli Bizaas çağının tipik bir yapısıdır. Bir zamanlar Göksun ile birlikte bu mintakanın askeri ve kültür merkezi olan Afşin'in Antitoros'lardaki yedi tarihî geçite olan bağı, km. taşları, dağınık kitabeleri üstünde ilerde ayrıca durulacaktır.

Selçuklu yapıları : Prof. M. H. Yınanç'ın da belirttiği gibi,⁹ bu çağda her iki ova büyük abidelerle süslenmiştir. Bir korpus halinde takdim etmeği kararlaştırdığımız bu asarın, harabelerin arkeolojik değerleri üstünde kısaca duralım :

Çavlıhan : Maalesef yokolmuştur. Hurmankale - Elbistan - Malatya'ya inen ana yolun üstünde ve höyüğün etegindedir. Elbistan valisi emîr Mubâriz al-Din Çavlı tarafından yaptırılan bu hanın¹⁰, Karatay kervansarayından sonra gelen en büyük bir hanı temsil ettiğini, harabesinin büyüklüğünden anlıyoruz. Bugün köylü, han odalarının son kalıntılarını bir samanlık ve ahır olarak kullanmaktadır. Köy içinde ve harabe izleri üstünde yapılan araştırmalar, bu hanın da Karatay kervansarayı'na benzediğini, yani iki kısımdan ibaret olan ve en çok sevilen bir Selçuklu plânına göre kurulmuş olabileceğini tahmin ettirmiştir. Harabe yerinden derlenen ve hanla çağdaş olan sikkelerle, iyice görülebilen yapı tekniği ayrıca işlenecektir.

Hurmankale : Buradaki kaya kitabeleri münasebetiyle ilk önce Sterrett'in üstünde durduğu bu büyük kalenin eski *Sobagene* olması muhtemeldir¹¹. Tabiaten müstahkem bir kayalığa kurulan kale, Ördek Çayı'nın Hurman Suyu'na birleştiği yerin yanındaki üçgenin ortasındadır. Kale, Binboğa'nın imtidadı olan Kerevin Dağıyla Ördek Dağına hâkim olup, buraya açılan ve yolların akışını tayin eden üç boğazı da kontrolü altında bulundurmaktadır. İrili ufaklı ve dört

7 H. Gothe, II, s. 37

8 Historical Geography, s. 274.

9 İs. Ans. 31, s. 223 v. d.

10 İs. Ans. 31, s. 225.

11 Historical Geography, 309 ve Grothe II, 47, 55, 79, 137.

köşeli kulelerinin bedenden dışarıya çıkıntısı, üstüne kurulduğu ana kayanın biçimine uydurulmuştur. Yalnız, asıl yola bakan ön dar cephesi çift surla takviye edilmiştir. Buradaki iki kule de yarım daire biçimindedir. Kalenin köşe ve kapı kuleleri iri, aradakilere daha küçüktür. Asıl büyük kapısı Kayseri, küçüğü de Elbistan cihetine bakmaktadır. Kale, çok eski bir köke bağlanmakla beraber, bugünkü haliyle tipik bir Selçuklu eserinin bütün hususiyetlerine sahiptir. Yeri bakımından, büyük bir ehemmiyeti haiz olan Hurmankale, sık sık tamir edilmiş olmasına rağmen, ana kayaya uyan esas şeklini değiştirmemiştir. Kulelerinin tertibi, tabaka tabaka kullanılan ağaç hatılları ve hele sıralara göre değişen açık ve koyu renkli kesme taşları, beden ve kulelerinin ana kayaya uydurulmuş, Selçuklulara has bir yapı örneğidir. Yakın zamana kadar kullanılan bu kale, Anadolu kalelerinin bugüne kadar korunabilen en güzel ve sağlam örneklerinden birini temsil etmektedir. Kale, Selçuklu'lardan çok daha önce kurulmuştur; yalnız, bugün korunan ve prototipine bağlı kalan şeklini bu çağda almıştır (şek. 4).

E s h a b - i K e h f H e y e t i : Afşin yanındaki yüksek bir sırtın üstüne kurulan bu heyet, bir cami, bir ribat, bir kervansaray ve plânlarını henüz tespit edemediğimiz daha küçük yapılardan müteşekkildir. Burada bugün de yerinde duran iki kitabe M. H. Yınanç tarafından yayınlanmış ve binalar hakkında da esaslı bilgi verilmiştir¹². Maraş valisi Nus-rat al-Din Hasan b. İbrâhim tarafından yaptırılan ribat'ın (612) üstü çökmüş olmasına rağmen, esas plânını olduğu gibi korumuştur. Kapısı, mihrabiyesi ve çile-odaları arasındaki mihrabı, Selçuklu tezeynat sanatının en güzel örneklerine aittir. İkinci katı tuğla ile örülen pencereci ribat'ın tonozlarla örtülen uzun salonları, çok önemli birer plan arzeden çile-odaları ve diğer taksimatiyle Anadolu'da görülmiyen veya bugüne kadar korunamıyan yeni bir tipi temsil etmektedir. Ben Anadoluda bu güne kadar bu plâna giren bir Selçuklu binasını görmedim. Çok harap bir durumda olan ribat'ın bu bakımdan bir an evvel kurtarılması şarttır (şek. 5-7).

Kitabesi bulunmıyan kervansaray'ın kurtarılması oldukça güçtür. Yarpuz'daki yeni binaları kurmak maksadıyla tahrip ettirilen bu kervansaray'ın yoleulara ve idarecilerine mahsus revaksız odaları, tonozları, kemerleri, küçük kapıları, yapı tekniği ve nihayet açık bir avlu etrafındaki dik dörtgen plâni bilgimize yeni bir şey katmamakla beraber, ahırın sağ cenaha ve bütün han boyunca eklenmek suretiyle sağlanması, Selçuklu'lar zamanında görülen esaslı iki han tipine bir üçüncüsünü daha eklemiş bulunmaktadır (şek. 8).

Ünlü mağaranın önüne yapılan cami (630) sonraki tamirler yüzünden hariçi şeklini değiştirmiş olmasına rağmen, içi bu devre has yapı özelliğini hala korumakta ve Selçuklu'ların Ulu Cami'leri tipini andıran bir plâna sahip olduğunu göstermektedir. Mihrabın önündeki kubbe, şeklini değiştirmiş olmakla beraber, sütunlara dayanan kemerleri, ilk hallerini korumaktadır. Ayrıca camiin mağaranın şekline uydurulmasındaki maharete ve onunla münasebetinde en küçük bir değişiklik dahi sezilmemektedir. Bu alanda varolduğu anlaşılan ve kıt kalıntıları yer yüzünde de görülebilen diğer yapıların ışığa çıkarılabilmesi ve temellerinin takip ile planlarının temini ve böylece bütün heyetin restoresi için

12 Türk Tarih Encümeni Mecmuası 15, nr. 8, 85.

sondaja ve esaslı temizliğe lüzum görmekteyiz. Kayalığın üstündeki kuru duvarlarla, mağaradaki işçiliğin Bizanslı bir menşe'e dayandığından şüphe edilemez. Eshab-i Kehf'in restoresi Elbistan'daki araştırmalarımız devam ettiği müddetce tamamlanacaktır.

Elbistan'ın önemini kaybeden ve çok fena korunan anıtlarıyla, Orta Çağların diğer şehir harabeleri üstünde hazırlamakta olduğumuz raporda duracağız.

İlk mevsimin çalışmalarını bitiren heyet, Elbistan-Göksun-Sarız ve Pınarbaşı üstünden Kayseri'ye dönmüş ve Doğu Toroslar'da büyük yolların doğmasını sağlayan tabii geçitleri ve bu hattaki antik izleri tetkik etme imkânını bulmuştur.

B) *Karahöyük kazısı*: Karahöyük Elbistan'ın 10 km. kuzey batısındadır. 500 m. uzunluğunda, 300 m. genişliğinde ve 22 m. yüksekliğinde büyük bir höyüktür. Ovanın kuzey-batısında ve Hurman Suyunun kenarındadır¹³. Hurmankale-Çavlıhan üstünden Elbistan ve Malatya'ya giden yol buradan geçer. Afşin'e Izgın üstünden bağlanmıştır. Hiyeroglifli büyük bir kitabenin bulunduğu yer olarak bilinen Izgın ve yanındaki iki höyük, Karahöyük'ün 5 km. güneyindedir. 105 hanelik köy höyüğün küçük bir kısmını kaplayabilmektedir. Toprağı gübre olarak kullanılan höyüğün, büyük bir kısmı tahrip edilmiş, ender asarın antika pazarlarına düşmesine sebep olunmuş ve böylece bu büyük şehri yeniden ihyası da çok güçleştirilmiştir. Aşağı-yukarı bir ay devam eden bu kazıda, 20 X 20 m. ölçüsünde bir alan açılmış ve muhtelif yapı katlarına ayrılan üç kültür tabakası tespit olunmuştur.

İlk kültürü temsil eden Roma Çağı, bir yapı katına sahiptir. Bu devirde - hiç olmazsa - höyüğün tepesi kesif bir iskâna sahne olmuştur. Buradaki yerli sigillata'ların M. s. 1-3. ncü yüzyıllara aidiyetinden şüphe edilemez. Bununla beraber, çoğunluğu M. s. 1-2. nci yüzyıla tarihlenenler teşkil etmektedir. Ayrıca son yapı katının evlerj tarafından kesilen bina temelleri arasından toplanan çanak çömlek, bu bölgede M. ö. 1-3. üncü yüzyıla tarihlenmektedir. Höyüğe ve Hurman'a hâkim sırtlar üstündeki yığma mezarlar bu şehirle ilgilidir.

İkinci kültür tabakasını temsil eden dört yapı katı, «Post Hitit» denilen çağa aittir. Son yapı katının evleri alttakilere bakınca daha sağlam ve avluları taş döşelidir. Evlerin plân ve tekniği M. ö. birinci bin yılına ait olan höyüklerin sitadellerine ve müstakil kalelere kurulan İç Anadolu yapılarından farksızdır. Evleri 2-3 ve hatta 4 odalı olup, temelleri taş, üst kısımları kerpiçtendir. Ölümler evlerin döşemesi altına ve Frig'lerinkinin aksine, hoker durumunda gömülmüştür. Daire ve at nalı biçimindeki düzenli ocakları taş ve kerpiçtendir. En güzel eserleri saklayan bothroslar Önasya ve Ege'ninkinden farksızdır.

Çanak çömleği boyalı ve boyasız olmak üzere, iki çeşittir. Son iki yapı katında görülen boyalıların açık sarı, beyaz zemini iki renkle süslenmiştir. Motiflerin çoğu hendesidir; azı da çiçek, kuş, sinek ve grifon tasvirlerinden ibarettir. Bu katın omfaloslu taşları, yonca ağızlı testileri, madeni örnekleri taklid etmektedir. Biçimleri basit ve tekniği kaba olan kırmızı-kahverengi çanak çömlek pek boldur. İç Anadolu'dakilerle eşimsenebilen siyah ve gri astarlılar 2-3 parçadan

daha fazla değildir. Frig'lerin geç safhasıyla çağdaş olan bu katta demir alet de boldur. Frig'lerin bu bölgede oturmadıkları kesin olarak bilindiğine göre, bu çanak çömlek nev'inin Karahöyük'deki varlığı ne şekilde açıklanabilir? Bu kazı, bu çanak çömlek nev'inin Frig'lere aidiyetini iddia etmenin tehlikeli olduğunu ve bu hususta başka bir terimin kullanılmasını, meselâ «Post Hitit» çanak çömleği denmesinin daha doğru olacağını açıklamıştır (Şek. 9 a-b.).

Son iki yapı katında görülen boyalılar, yerini kırmızı ve kahverengi kaplara bırakmıştır. Birinci binin ilk yarısına ve ikincinin sonuna ait olan bu katta, demir aletler azalmış, tunçtan yapılanlar artmıştır. Tek renkli çanak çömlek nev'i, İç Anadolu'dakilere bakınca mahalli bir özelliğe sahip olup, doğrudan doğruya ikinci bin yılındaki kap kacağa bağlanmaktadır. Bununla beraber, bu tek renkliler birdenbire görülen ve birdenbire kaybolan boyalılarla birlikte kullanılmış ve onların yanında üstünlüğü korumuştur.

Bu kazının ışığa çıkardığı en önemli eser, üç sathı Hitit Hiyeroglifli büyük kitabedir. Büyük ve yassı bir kaidenin ortasındaki yuvaya geçirilmiş durumda ve dikili olarak bulunan kitabenin etrafı «kullanılmıyacak bir hale gelince» iri taşlarla ve mahsus surette korunmuştur. Kaidesi hizasındaki kurban yalağı ile birlikte el değmemiş in-situ durumda açığa çıkarılan bu kitabenin önüne bir meydanlık yapılmış, kurban merasimleri ve ibâdet bu açık sahada ceryan etmiştir (şek. 10). An'anede mukaddes veya dokunulmaz bir yer olarak yaşayan bu anıdın üstüne sonradan yeni yapılar kurulmamış ve kitabenin korunması sağlanmıştır. Kitabe her hangi bir binaya bağlı değildir. Önündeki büyük kaldırım ve ona birleşen bina, kaide seviyesinden 50 sm. daha derinde olduğundan, bu yapıları kitabeye bağlamak mümkün değildir. Kitabeye ile çağdaş olan yapılar meydanlığın dışına, yani, kitabenin en az 8-10 m. uzağına kurulmuştur. Bu durumuyla Anadolu'da eşsiz olan kitabenin fevkalade iyi korunması, uzun metnin içinde tanrı, büyük kiral ve şehir adlarının yazılı bulunması, Elbistan bölgesi hakkındaki ilk tahminlerimizi doğrulamıştır. Kitabenin kaidesi kaldırıldıktan ve 40-50 sm. lik bir yığıntı toprağı da temizlendikten sonra, Büyük Hitit Devleti çağına ait olan üç odalı bir evle, yukarda adı geçen kaldırım çıkarılmıştır. Bu sene Karahöyük'de bundan daha eski bir yapıya raslanmamıştır. Bu evin büyük Hitit Çağına tekabül eden tek yapı olduğunu, daha alttaki yığıntıların profil izleri ve küçük eserleri doğrulamıştır. Elimizde bu safhaya tarihlenen koç biçiminde bir ryton, hiyeroglifli ve hiyeroglifsiz mühürlerle, muhtelif süs eşyası ve hayvan heykelleri vardır.

Muayyen bir yapı ile temsil edilmeyen Eski Hitit Çağında, bu çağ tekniğine göre yapılan çanak çömlekle, boğa-adam kabartması, at başı heykeli, insan kabartması (şek. 11), tunç, kemik ve taş aletlerle, Kültepe Çağına ait Suriye üslûbunda işlenmiş silindir mühür ve çeşitli tiplere ayrılan figürinler bulunmuştur. İç Anadolu'da «Kapadokya boyalıları» denilen ve elde yapılan çanak çömlek nev'i bu katta ve tek renkli, çarkta yapılan Eski Hitit çanak çömleğinin yanında bulunmuştur. Ayrıca gene bu katta Arslantepe'ye has boyalı bir çanak çömlek nev'ine de raslanmıştır.

Karahöyük kazılarında önümüzdeki yıllarda da devam edilecek ve henüz adı okunamıyan bu büyük şehrin ilk kültürleri ayrı ayrı incelenecektir.

1947 yılına ait kazı programını hazırlarken ve Kurum'a bu kazı hakkındaki teklifimi sunmadan önce, daima iki höyüğün üstünde, yani Aksaray yanındaki Acemhöyük'le, Karahöyük üstünde duruyor ve birini diğerine tercihte mütereddit kalıyordum. Bunun üzerine, Prof. Landsberger ve Dr. Nimet Özgüç'le uzun uzun konuştuk. Onlar ciddi sebepler ileri sürerek Karahöyük'ü tercih etmemi teklif etmişler ve benim de bu teklife katılmamı sağlamışlardır.

TAHSİN ÖZGÜÇ

ARCHAEOLOGICAL JOURNEYS IN THE PLAIN OF ELBISTAN AND THE AXCAVATION OF KARAHÖYÜK

The «Société d'Historie Turque» this year has started investigations in an area which has never been studied from the archaeological point of view. In my proposal to the Society, I indicated the importance of the plains of Elbistan and Afşin from the stand points of the historical geography and history of human settlement, and pointed out that one should study the archaeology and prehistory of this area which was a great cultural center in ancient and medieval times and excels in many surface monuments and höyüks.

The area of Elbistan, which is linked at the one side to Maraş and even more to the south, at the other to Malatya, and in the north to Kayseri, and Sivas, indeed had to be studied, as its medieval period has been studied by Prof. H. Yınanç¹, its prehistoric and early historic period by H. Grothe² and Prof. von der Osten³. Thus our group, comprising the author, Dr. Nimet Özgüç, the architect Mr. Lem'i Mery and Mr. Burhan Tezcan, had two aims: to study the plain of Elbistan and to start an excavation.

A) Archaeological trips: This year we travelled in the alluvial plains of Elbistan and Yarpus (Afşin) which are separated by low hills along the river Hurman which flows in a south-easterly direction, in the permo-carboniferous slopes of the mountains and especially in the northern, eastern and western part of our area. Together with already known archaeological monuments of different periods, our findings are as follows:

Höyük: apart from the 21 höyüks seen by v. d. Osten, we found 9 others still; three of the earlier höyüks were found to be tumulus. As most of these höyüks are destroyed to the greater part, it will not be possible to study them further. According to surface findings, they had settlements from the beginning of the 4th millenium B. C., and specimens of Copper Period, Hittite and pottery from the first millenium were found. According to local investigations to be made by future excavators and especially after the results of the excavation of Karahöyük, Yassihöyük near the village Tanır, Tedevin near Kuş-

¹ see "Elbistan, (in: Encyclopaedie de l'Islam, Turkish edition, No. 31).

² see Hugo Grothe: "Meine Vorderasien-Expedition 1906 und 1907.", I, CCLXXXIII sq, and II, 24, 33-38.

³ Oriental Institute Communications, No. 8, p. 105-119 (OIC).